

UN ANO DE SEGUIMIENTO: PROGRAMA DE COMPOSTAXE EN AS NEVES

Emma Castro*

Xa se cumpriu un ano desde que comezou o Programa de Compostaxe Individual do Plan Revitaliza no Concello de As Neves. Este municipio tiña grandes deficiencias na xestión do lixo, e con Revitaliza pretende mudar unha xestión baseada na incineración e o vertido por outra baseada na compostaxe da fracción orgánica. Unha aposta pola reciclaxe que tamén mellora a xestión dos outros residuos municipais.

Puntos verdes nas parroquia de San Cibrán (esquerda) e de Vide (dereita) das Neves, respectivamente.

O concello de As Neves ten unha poboación de 3.892 habitantes, segundo o último censo do ano 2018, distribuída de xeito bastante disperso por todo o territorio do concello. O maior número de habitantes sitúase na franxa comprendida entre os 40 e os 80 anos.

No marco do Plan Revitaliza da Deputación de Pontevedra, ADEGA entregou 567 composteiros nos meses de outubro, novembro e decembro de 2018, e ao longo do ano 2019, outros 503 composteiros, facendo un total de 1.070 composteiros, dos cales 38 foron devoltos.

Ademais da entrega dos composteiros, instaláronse en todas as parroquias Puntos Verdes: lugares habilitados e sinalados onde a veciñanza pode deixar os restos das súas podas e onde poderá recoller o estruturante (restos de poda triturada) para botar nos seus composteiros individuais. Actualmente, hai 17 Puntos Verdes instalados e situados en lugares de fácil acceso para a veciñanza, como nos terreos dos locais sociais e escolas comunitarias, preto dos cemiterios, etc.

A equipa técnica de ADEGA realizou ata a data 3.352 visitas aos enderezos que forman parte do programa, cunha media de 3 visitas por vivenda. Comezamos realizando unha charla nos centros sociais de cada parroquia, nos que se convocou á veciñanza para explicarlle en que consiste o proceso de compostaxe, ao tempo que se lle facía entrega do material necesario: composteiro, aireador, termómetro e caldeiro de 7L.

Cadro comparativo da recollida de lixo para reciclaxe no concello de As Neves entre o 1º semestre de 2018 e o 1º semestre de 2019.

Tipo de fracción	2018 (kg)	2019 (kg)	Diferenza
P/C (papel/cartón)	11820	13460	+13,9%
Vidro	28863	36887	+27,8%
EELL (envases lixeiros)	15980	18540	+16,0%
Resto (colector verde)	489380	446800	-8,7%
Total	546043	515687	-5,6

Unha vez feita a formación e entregado o material, fíxose o seguimento co obxectivo de, nun primeiro momento, axudar naqueles casos que o precisaren na montaxe do composteiro e orientar sobre a colocación máis idónea. Paralelamente, tomáronse unha serie de datos: temperatura, nivel de enchido e posibles incidencias para ir orientando no proceso. Durante este seguimento fíxose fincapé en como utilizar os Puntos Verdes coa finalidade de que depositasen neles as podas, reducir o número de queimas e para trituralas e usalas como estruturante para o composteiro. O proceso de seguimento e visita comezaba cunha chamada telefónica para acordar día e, hora e posteriormente, pasar a realizar a visita propiamente dita.

RESULTADOS

O Programa de Compostaxe tivo moi boa acollida e aceptación, tendo unha porcentaxe de devolución relativamente baixa.

Debido ao carácter rural do concello, o composteiro e, polo tanto, o proceso de compostaxe convértese nun complemento dos hábitos que xa tiña unha boa parte da veciñanza: facer pilla ou botar os restos da cociña e da horta aos animais. O que si contribuíu o feito de ter un composteiro na casa contribuíu a que a veciñanza se faga consciente de que sempre hai unha pequena parte dos restos orgánicos que os animais non comen e que son os que acaban no composteiro: froita podre e restos dos xardíns, por exemplo.

Outra consecuencia directa de compostar é facerse máis conscientes da cantidade de lixo que se xera e da importancia da reciclaxe dos restos non compostables. De feito é moi común que durante as visitas de seguimento se resolvan dúbidas de como realizar ben a separación e reciclaxe do resto das fraccións do lixo.

No cadro podemos ver datos referentes á recollida de lixo durante o primeiro semestre do ano 2019 con respecto ao mesmo período en 2018. Obsérvase unha redución de case un 9% na cantidade de residuos que se recollen no colector verde e unha diminución total de residuos dun 5,6%.

*Emma Castro é educadora ambiental de ADEGA.

Emma Castro

Aireador que se entrega á veciñanza para favorecer a compostaxe.

Anxo M. Lamelo

Durante visita de seguimento na parroquia de Taboexa (As Neves).

‘O plan revitaliza é un bo instrumento para transformar a xestión dos residuos urbanos’

Por Emma Castro

Xosé Manuel Rodríguez,
alcalde de As Neves

Que obxectivos buscades co programa de compostaxe Revitaliza?

O primeiro obxectivo é asumir como institución municipal a responsabilidade dun servizo obrigatorio como é a xestión e recollida do lixo. Polo tanto, a aparición do Plan Revitaliza para o concello de As Neves supuxo ter un bo instrumento para poder traballar nesta xestión dos residuos sólidos urbanos e, ao mesmo tempo, poder transformalos. Cremos que até o de agora, o modelo de xestión do lixo non era sostíbel, nin ecolóxico, e queremos intentar que todos os residuos que producimos sexan reutilizados, reciclados e compostados. Os restos orgánicos conforman unha porcentaxe elevada na

fracción do lixo que xeramos no concello e entendemos que hai que darles unha solución diferente. Esta é a compostaxe, tanto de xeito individual como comunitario.

Os incendios de 2017 fixeron aflorar no municipio unha maior sensibilidade ambiental

O segundo obxectivo é cumprir a normativa europea que a partir de 2020 obriga aos concellos a reutilizar e reciclar o 50 % dos seus residuos, así como á recollida por separado ou reciclaxe en orixe (compostaxe doméstica) dos residuos orgánicos. O programa de compostaxe do Plan Revitaliza permítenos adiantar o cumprimento destes obxectivos.

O Plan Revitaliza cumpre as expectativas e necesidades do concello en canto á xestión de residuos orgánicos?

Sinceramente si, cremos que o Plan Revitaliza é un plan moi profesional, moi ben dotado con medios materiais e humanos. É un programa vivo que nos permite ir aprendendo día a día e que dota dos medios necesarios para levar a cabo o cambio na xestión dos residuos e garante que se leve a cabo con realismo.

XOSÉ MANUEL RODRÍGUEZ, ALCALDE DE AS NEVES

Foi moi complicado o inicio?

A dificultade, no referido á xestión política, está en ser capaces de abordar un cambio tan profundo na forma de xestionar os residuos como propón o Plan Revitaliza. É necesario implicar a toda a sociedade para que sexa cómplice. Algún tipo de reticencias sempre xorden pero afortunadamente o equipo estaba moi decidido. E precedentes como os incendios de 2017 fixeron aflorar no municipio unha maior sensibilidade ambiental que axuda nesta transformación.

Que cambios observa no concello en canto á recollida de residuos?

Obsérvanse cambios en dúas direccións complementarias: unha foi un aumento na separación de residuos reciclables (plástico, papel-cartón e vidro); e, a outra, unha redución no número de toneladas da fracción de materia orgánica e resto que se envía a SOGAMA. Nótase, polo tanto, un aforro na factura pola recollida e tratamento do lixo.

Que actuacións están previstas para seguir avanzando no programa?

Continuar co proceso de consolidación do uso dos composteiros individuais e comunitarios; traballar cos produtores singulares (restauración, hoteis ou centros de alta produción de residuos orgánicos) a través de xornadas formativas; continuar cos procesos de concienciación nos centros de ensino; e sensibilizar a zona urbana sobre o uso dos composteiros comunitarios.

Que resposta está a dar a veciñanza ante estes cambios?

Afortunadamente, hai unha certa sensibilidade ambiental que vai por grupos de idade. Na comunidade educativa está funcionando moi ben, e recuperouse de maneira moi natural en moitos fogares do rural. Logo hai que estimular hábitos sobre a compostaxe comunitaria.

A sociedade pouco a pouco vai asimilando os cambios, axudada polo traballo de seguimento do persoal de ADEGA e a tarefa dos mestres composteiros. Percíbese un maior grao de sensibilización sobre o medio ambiente a nivel social e un sentimento colectivo de facer cousas diferentes para mellorar a nosa contorna.